

Sygn. akt VII U 21/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 października 2019 r. w Warszawie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 9 listopada 2018 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 12 grudnia 2018r. J. K. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 9 listopada 2018r., znak: (...), wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Ubezpieczony uzasadniając swe stanowisko wskazał, że pracował w warunkach szczególnych od 1 września 1974r. do dnia 31 sierpnia 1996r., tj. łącznie 19 lat, 3 miesiące i 5 dni. Zaświadczenia potwierdzającego odprowadzenie składek nie jest jednak w stanie przedstawić, ponieważ zakład pracy został zlikwidowany w 1996r. Niezależnie od tego po 31 grudnia 2008r. również była wykonywana praca w warunkach szczególnych, co zostało potwierdzone przez pracodawcę Trial II, który wydał zaświadczenie o odprowadzaniu składek (odwołanie z dnia 9 listopada 2018r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 4 stycznia 2019r. wniósł o oddalenie odwołania.

Organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nie spełnił przesłanek warunkujących przyznanie prawa do emerytury pomostowej, ponieważ po 31 grudnia 2008r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ponadto przed dniem 1 stycznia 1999r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ww. przepisów. Do pracy w warunkach szczególnych nie został zaliczony okres zatrudnienia od 1 września 1974r. do 31 sierpnia 1996r., ponieważ pracodawca nie potwierdził, że we wskazanych okresach J. K. wykonywał prace wymienione w załączniku 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy wskazał także, że zgodnie z art. 51 wymienionej ustawy, płatnik

składek ma obowiązek wystawienia zaświadczenia o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych. W przypadku ubezpieczonego, wobec niespełnienia wskazanych wyżej warunków, zaskarżoną decyzją odmówiono J. K. prawa do emerytury pomostowej (odpowiedź na odwołanie z dnia 4 stycznia 2019r., k. 6 – 7 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. K., urodzony (...), był zatrudniony:

- w okresie od dnia 1 września 1974r. do 31 sierpnia 1996r. na stanowisku operatora suwnic w Przedsiębiorstwie Budownictwa Mieszkaniowego w G., przy czym od 25 kwietnia 1978r. do 29 kwietnia 1980r. odbywał służbę wojskową. W dniu 5 lipca 2001r. syndyk Przedsiębiorstwa Budownictwa Mieszkaniowego w G. w upadłości wystawił świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wskazując, iż odwołujący w okresie od 1 września 1974r. do 31 sierpnia 1996r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace jako operator – maszynista suwnic przy produkcji elementów budowlanych na stanowisku maszynisty suwnic wymienionym w wykazie A dziale V, poz. 3 pkt 8 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach (świadectwo pracy z dnia 31 sierpnia 1996r., świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu - akta osobowe; kopia książeczki wojskowej – k. 7 – 9 akta kapitałowych).

- w okresach: od 1 marca 1997r. do 30 września 1999r., od 1 października 1999r. do 31 grudnia 2000r., od 21 września 2001r. do 28 lutego 2002r., od 6 maja 2002r. do 31 października 2003r., od 1 marca 2004r. do 31 lipca 2005r., od 12 września 2005r. do 31 grudnia 2005r., od 7 czerwca 2006r. do 28 lutego 2009r., od 1 września 2009r. do 30 września 2009r., od 1 lipca 2010r. do 30 listopada 2010r., od 1 kwietnia 2011r. do 31 stycznia 2013r., od 1 lutego 2014r. do 31 stycznia 2015r. oraz od 1 lutego 2016r. do 31 stycznia 2017r. w P.U. P (...) sp. z o.o. w G. na stanowisku zbrojarza - betoniarza (świadectwa pracy, k. 19 akt kapitałowych i k. 19 akt dot. świadczenia przedemerytalnego – tom I; akta dot. świadczenia przedemerytalnego – tom I).

P.U. P (...) sp. z o.o. w G. zajmuje się wykonywaniem elementów stropu według technologii niemieckiej. Zatrudniała i zatrudnia kilka osób, w zależności od potrzeb. J. K., pracując w tej spółce, zajmował się załadunkiem, rozładunkiem, przygotowaniem zbrojenia, rozkładaniem betonu, zaś w ostatnim okresie pracował bezpośrednio przy produkcji betonu kruszywowego i przy jego rozkładaniu. Praca ta polegała na dozowaniu kruszywa, wody, a także cementu do półautomatycznej betoniarki. Następnie po wyprodukowaniu mieszanki betonowej, beton był rozkładany w formach. Ubezpieczony czasem jeszcze przygotowywał elementy zbrojenia (umowy o pracę, k. 31 – 32 a.s., świadectwo pracy, k. 33 a.s., korekta świadectwa pracy, k. 34 a.s., zeznania świadka J. L., k. 88 a.s., zeznania odwołującego J. K., k. 89 a.s.).

J. K. w dniu 10 sierpnia 2018r. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej (wniosek z dnia 21 sierpnia 2018r., k. 1 – 2 akt organu rentowego).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. w dniu 10 września 2018r. wydał decyzję znak: (...), w której odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej (decyzja z dnia 10 września 2018r., k. 4 akt organu rentowego).

Odwołujący ponowił wniosek o emeryturę pomostową pismem z dnia 11 października 2018r. (pismo z dnia 11 października 2018r., akta organu rentowego).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. decyzją z dnia 9 listopada 2018r., znak: (...) odmówił ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia (decyzja z dnia 9 listopada 2018r., akta organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony procesu. Zostały więc ocenione jako wiarygodne, podobnie jak zeznania świadka J. L. oraz zeznania ubezpieczonego. Ubezpieczony i świadek, pełniący funkcję prezesa zarządu P.U.P. (...) sp. z o.o., w sposób spójny

opisali zakres czynności wykonywanych przez J. K. w okresach jego zatrudnienia w tej spółce. Sąd nie znalazł więc podstaw do tego, by złożone zeznania zakwestionować. Jeśli chodzi zaś o tę część zeznań, która dotyczyła podwyższonych składek z tytułu pracy w warunkach szczególnych, to zdaniem Sądu nie miała ona przesądzającego znaczenia z przyczyn, o których dalej będzie mowa. Sąd nie wyjaśniał więc tej kwestii dokładnie, a zarazem nie dokonywał ustaleń faktycznych w tym przedmiocie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. K., jako bezzasadne, podlegało oddaleniu.

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tekst jedn. Dz. U. z 2018r., poz. 1924 ze zm.), zwana dalej „ustawą”, określa w art. 4 i art. 49 warunki nabycia prawa do przewidzianego w niej świadczenia. W myśl pierwszego z nich, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
6. po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z powołanego unormowania wynika, że przy nabywaniu prawa do emerytury pomostowej na podstawie ww. przepisu uwzględnieniu podlegają przypadające przed dniem 1 stycznia 1999r. okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art.

33 ustawy emerytalnej, jednakże dotyczy to wyłącznie sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich pozostałych przesłanek określonych w art. 4, które muszą wystąpić łącznie.

W rozpatrywanej sprawie ubezpieczony spełnił warunki określone w art. 4 pkt 1, 3-4 i 7 ustawy o emeryturach pomostowych. Urodził się po dniu 31 grudnia 1948r., osiągnął wiek 60 lat, rozwiązano z nim stosunek pracy oraz posiada okres składkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał jednak pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, czego wymaga art. 4 pkt 6 ww. ustawy. W art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy (art. 3 ust. 1). Z kolei pracami o szczególnym charakterze są prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób,

zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (art. 3 ust. 3).

Mając na względzie zacytowane regulacje, w tym uwzględniając rodzaj prac, które wymienia załącznik 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, Sąd przeanalizował zatrudnienie ubezpieczonego po dniu 31 grudnia 2008r. Z materiału dowodowego wynika, że ubezpieczony po ww. dacie świadczył pracę na stanowisku zbrojarza – betoniarza w P.U.P. (...) sp. z o.o. Tego rodzaju praca nie została jednak wymieniona w załączniku nr 1 bądź w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Jest wprawdzie ujęta w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983r., Nr 8, poz. 43), jednak ustawa o emeryturach pomostowych, która określa węższy katalog prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, już jej nie wymienia. Zatem ubezpieczony nie spełnił wymogu z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych i dlatego w oparciu o art. 4 ww. ustawy przyznanie prawa do emerytury pomostowej nie było możliwe.

Powyższe nie wyklucza jednak automatycznie możliwości uzyskania świadczenia na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych, bowiem wyjątek od zasady wynikającej z art. 4 ustawy wprowadził art. 49. Zgodnie z tym przepisem prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2 okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Analiza zacytowanego przepisu prowadzi do wniosku, że w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza on wymaganie, aby wnioskodawca spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. To oznacza, że osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013r., akt II UK 159/13, LEX nr 1405231; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 lipca 2018r., III AUa 491/18; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2013r., I UK 448/12; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012r., II UK 164/11). Wynika to z tego, że ustawa o emeryturach pomostowych zawiera autonomiczną (w stosunku do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) definicję prac wykonywanych odpowiednio w szczególnych warunkach i prac o szczególnym charakterze. Innymi słowy zakwalifikowanie danej pracy jako pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie jest równoznaczne z uznaniem tej pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Dodatkowo – jak już zostało wskazane - ustawa o emeryturach pomostowych znacznie zawężyła rodzaje prac i stanowiska, na których wykonuje się prace w warunkach szczególnych w porównaniu do tych prac i stanowisk, jakie zawiera wykaz A, będący załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Co więcej, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w

szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 13 marca 2012r., II UK 164/11, LEX nr 1171289).

Analizując ustalony w rozpatrywanej sprawie stan faktyczny, przy uwzględnieniu wskazanych załączników do ustawy o emeryturach pomostowych, Sąd doszedł do wniosku, że ubezpieczony nie wykazał, by w dniu wejścia w życie ustawy, to jest na dzień 1 stycznia 2009r., miał wymagany w przepisach okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wynoszący co najmniej 15 lat. Z całą pewnością do tego okresu nie może być uwzględnione zatrudnienie od 1 września 1974r. do 31 sierpnia 1996r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa Mieszkaniowego w G., bo prace realizowane w okresie tego zatrudnienia, tj. prace operatora suwnic, nie są wymienione w załączniku 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd na tych załącznikach się opierał, gdyż jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 maja 2012r. (III AUa 1630/11), wykaz prac w szczególnych warunkach oraz o szczególnym charakterze zawierają załączniki do ustawy - nr 1 i 2. Oznacza to, że nie potrzeba badać, czy każda z rodzaju prac tam wymienionych spełnia wymogi definicji prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Z woli ustawodawcy wskazane prace zostały zaliczone do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Ustawa posługuje się przy tym określeniu prac trybem oznajmującym; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy. Ustanawia tym samym zamknięty katalog prac "o szczególnym charakterze" czy "w szczególnych warunkach", co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" w rozumieniu przepisów ustawy pomostowej nie mogą posiadać inne prace, nawet, gdy sposób ich wykonywania i ich jakość może obniżyć się z wiekiem. Do takich wniosków prowadzi wykładnia językowa (gramatyczna) art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Sens językowy jest tu jednoznaczny, ustawodawca ustanowił zamknięte wykazy prac "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach". Wobec powyższego nie zachodzi potrzeba sięgania do innych metod wykładni, tym bardziej, że Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał w swoim orzecznictwie, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej.

W przypadku ubezpieczonego ani prace operatora suwnic wykonywane od 1 września 1974r. do 31 sierpnia 1996r., ani prace betoniarza – zbrojarza, wykonywane przy produkcji betonu w latach 1997 – 2008 nie zostały ujęte w ustawie o emeryturach pomostowych jako wykonywane w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze. Wobec tego ubezpieczony nie spełnia nie tylko wymogów z art. 4 ustawy, ale również z art. 49 ustawy. Kwestia zaś tego, czy pracodawca P.U.P. (...) sp. z o.o. opłacił składki na Fundusz Emerytur Pomostowych, czego świadek J. L. nie potrafił jednoznacznie wyjaśnić, była tak naprawdę bez znaczenia. Nawet, gdyby udało się poczynić ustalenie, że tak było, to sama okoliczność opłacenia przez pracodawcę składek na (...), bez wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, nie jest wystarczająca. Wynika to z tego, że dla rozstrzygnięcia o prawie do emerytury pomostowej nie jest przesądzające samo tylko uiszczenie ww. składek, ale okoliczność, czy praca o jakiej mowa, była faktycznie wykonywana. W przypadku J. K. tak nie było, bo ubezpieczony mimo, że można byłoby stwierdzić, że w P.U.P. (...) sp. z o.o. wykonywał pracę w warunkach szczególnych, o której mowa rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., to nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, wymienionej w ustawie o emeryturach pomostowych. Ta ustawa nie uwzględnia ani pracy operatora suwnic, ani prac betoniarza czy zbrojarza, a zatem – nawet, gdyby pracodawca opłacił składki na (...) prawo do emerytury pomostowej nie mogłoby zostać przyznane.

W związku z powyższym, z uwagi na przedstawione okoliczności, decyzja organu rentowego odpowiada prawu. Na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddalił więc odwołanie jako bezzasadne.

ZARZĄDZENIE

(...)